

Nr 109.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående personligt arvodestillägg till vissa rullföringsbiträden.

(1:a avd.)

I en den 13 mars 1937 dagtecknad proposition, nr 250, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att personligt arvodestillägg enligt i berörda statsrådsprotokoll förordade grunder må från och med budgetåret 1937/1938 beredas rullföringsbiträden, vilka icke åtnjuta statspension, samt att härav föranledda kostnader må bestridas av lantförsvarets anslag till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

Biträdena vid rikets rullföringsområden — de s. k. rullföringsbiträdena — åtnjuta årsarvoden, som utgå till i Stockholm tjänstgörande rullföringsbiträde med 2,340 kronor, till övriga rullföringsbiträden utom å Gotland med 2,130 kronor samt till rullföringsbiträden å Gotland (tillika landstormsförrådsförvaltare) med 1,710 kronor. Vid avvägandet av dessa arvoden har förutsatts, att befattningarna skulle bestridas av underofficerare i reserven, vilka avgått från beställning å aktiv stat med rätt till pension.

Emellertid har det i åtskilliga fall inträffat, att till rullföringsbiträde antagits underofficer i reserven, som icke är pensionsberättigad.

I anledning av en av svenska underofficersförbundet i ämnet gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t i proposition till 1928 års riksdag (nr 196, sid. 75), att rullföringsbiträde av sistnämnda kategori måtte — med hänsyn till att rullföringsbiträdesbefattningen, vilken från början betecknats såsom bisyssla, visat sig i regel taga vederbörandes hela arbetstid i anspråk och därigenom omöjliggöra förvärv av andra inkomster än det med befattningen förenade arvodet — efter en tjänstgöringstid såsom rullföringsbiträde av minst tio år få komma i åtnjutande av personligt arvodestillägg med 600 kronor för år.

Sedan denna framställning av riksdagen bifallits, utfärdade Kungl. Maj:t genom brev den 28 juni 1928 bestämmelser i ämnet.

I underdånig skrivelse den 19 januari 1931 gjorde svenska underofficersförbundet framställning om att till rullföringsbiträde, varom nu är fråga, måtte — utöver det sålunda medgivna personliga arvodestillägget — få utgå ytterligare två dylika tillägg, vardera om 500 kronor, det ena efter femton

och det andra efter tjugu års väl vitsordad tjänstgöring i rullföringsbiträdesbefattning. Sedan arméförvaltningens civila departement i utlåtande den 13 mars 1931 anfört, bland annat, att under förutsättning att — i enlighet med vissa av 1930 års militära avlöningssakkunniga gjorda uttalanden — en allmän realprövning av löner och arvoden komme till stånd och därvid även frågan om förmåner åt ifrågavarande rullföringsbiträden komme under bedömande, framställningen icke borde för det dåvarande föranleda någon åtgärd utan upptagas till prövning i samband med den ifrågasatta utredningen av lönefrågan i allmänhet för statens befattningshavare, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 16 januari 1935 framställningen icke för det dåvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet ställd skrift, dagtecknad den 26 februari 1936, hava fanjunkarna *J. Bengtsson*, *T. Ekman* och *J. Jerth*, å »de icke pensionerade rullföringsbiträdenas vägnar» anhållit, att åtgärd måtte vidtagas för beredande av förbättrade avlöningsförhållanden för omförmälda kategori av rullföringsbiträden, på sätt svenska underofficersförbundet i sin förenämnda skrivelse den 19 januari 1931 föreslagit.

Arméförvaltningens civila departement har i utlåtande i ärendet den 13 mars 1936 — under hänvisning till den sakkunnigutredning rörande avlöningsbestämmelser för statens befattningshavare, som då ställts i utsikt — ansett den förevarande framställningen om arvodesförhöjning icke böra föranleda annan åtgärd än att framställningen skulle överlämnas till de sakkunniga, som kunde komma att förordnas för verkställande av en sådan utredning.

Försvarsväsendets lönenämnd har i utlåtande den 27 mars 1936 anfört, att lönenämnden med hänsyn till vad i framställningen anförts ansåge billighets-skäl tala för någon ytterligare förhöjning av ifrågavarande befattningshavares avlöningsförmåner. Enligt vad lönenämnden inhämtat, tillsattes numera befattningarna vid rullföringsväsendet endast med personal, tillhörande den personalkategori, som ursprungligen avsetts för desamma, och några konsekvenser syntes därför ej vara att befara genom införande av en sådan förhöjning, varom här vore fråga. Det framlagda förslaget om införande av ytterligare två avlöningsförhöjningar kunde lönenämnden emellertid icke förorda. Däremot ansåge sig lönenämnden böra tillstyrka, att ytterligare en löneförhöjning i form av personligt arvodestillägg måtte få utgå till de i framställningen avsedda befattningshavare, som i sådan egenskap tjänstgjort i minst tjugu år. Beloppet av detta tillägg syntes lämpligen kunna bestämmas till 480 kronor för år.

Slutligen har departementschefen anmält, att fanjunkaren *Bengtsson* i en den 25 januari 1937 dagtecknad, till chefen för försvarsdepartementet ställd skrift samt fanjunkaren *A. H. Lindgren* i en den 19 februari 1937 dagtecknad, till chefen för finansdepartementet ställd skrift, vilken sedermera blivit överlämnad till försvarsdepartementet, »å de icke pensionerade rullföringsbiträdenas vägnar» anhållit, att förslag måtte avlätas till innevarande års riksdag rörande förbättring av de ifrågavarande rullföringsbiträdenas avlöningsförhållanden.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Såsom av det förestående framgår kommer den kategori av rullföringsbiträden, varom nu är fråga, att så småningom försvinna. Antalet dylika biträden uppgår för närvarande till aderton. Till följd av uppnådda 65 levnadsår och därmed förenad skyldighet att avgå kommer antalet att minskas med en under vart och ett av åren 1937—1940, 1947, 1948, 1951, 1953 och 1954, med två under vardera av åren 1945 och 1952 samt med fyra under år 1946. Under år 1955 är den därefter återstående sista befattningshavaren av förevarande kategori skyldig att avgå.

Vid bestämmandet av arvodet för rullföringsbiträdena hava statsmakterna utgått ifrån att vederbörande skulle, utöver arvodet, åtnjuta pension av statsmedel. Då nu ifrågavarande rullföringsbiträden icke äro pensionsberättigade, har deras ekonomiska ställning helt naturligt kommit att bli bekymmersam. Av denna anledning erhöles de också genom förenämnda beslut år 1928 personliga arvodestillägg efter 10 års tjänst som rullföringsbiträden. Emellertid synes det billigt och skäligt, att deras ekonomiska ställning ytterligare något upphjälpes, icke minst i betraktande av den förstärkning av statstjänarnas avlöningsförmåner, som inom åtskilliga statsförvaltningens övriga områden beredes.

I fråga om grunderna för den löneförbättring, som jag sålunda anser mig böra förorda, ansluter jag mig till vad lönenämnden härutinnan föreslagit. Utöver det personliga arvodestillägg å 600 kronor, som för närvarande utgår till rullföringsbiträde, som icke åtnjuter pension och fyllnadspension, efter en tjänstgöringstid av minst tio år, bör sålunda efter en tjänstgöringstid av minst tjugu år få utgå ytterligare ett personligt arvodestillägg med 480 kronor. De befattningshavare, som kunna räkna sig tillgodo en så lång tjänstgöringstid, äro för närvarande tio till antalet. Då någon ökning av detta antal icke torde komma att inträffa förrän efter ytterligare ett par år, skulle sålunda medelsbehovet för beredande av den av mig nu föreslagna löneförbättringen under nästa budgetår komma att uppgå till högst 4,800 kronor. Dessa kostnader torde böra få bestridas från den i staten för rullföringsbefälhavare med biträden under lantförsvarets avlöningsanslag upptagna anslagsposten till personligt arvodestillägg åt vissa rullföringsbiträden, vilken i anledning därav torde böra höjas till 9,600 kronor. Den härför erforderliga ändringen i förenämnda stat torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga. Någon uppräknings av lantförsvarets avlöningsanslag lär icke av denna anledning behöva vidtagas.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet billighetsskäl tala för att åt de rullföringsbiträden, vilka icke åtnjuta sådan pension, som tillkommer från aktiv stat vid uppnådd pensionsålder avgången underofficer, beredes någon ytterligare förhöjning i sina avlöningsförmåner. Utskottet förutsätter härvid, att det föreslagna arvodestillägget skall utgå även i sådana fall, då befattningshavare, varom här är fråga, är berättigad att uppbära underofficer i reserven tillkommande pension, s. k. reservpension.

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må medgiva att personligt arvodestillägg enligt i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 13 mars 1937 förordade grunder må från och med budgetåret 1937/1938 beredas rullföringsbiträden, vilka icke åtnjuta statspension, samt

att härav föranledda kostnader må bestridas av lantförsvarets anslag till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

Stockholm den 20 april 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 104.
